

Solitaire bijen in mijn tuin

Tekst en foto's Ina van der Vlist

Ina van der Vlist schrijft dit jaar over solitaire bijen in haar tuin en directe omgeving.

Mijn bijenhotel staat tegen een zonnige muur en is een raamwerk dat lijkt op een open boekenkast. Het hotel is gedeeltelijk gevuld met liggende lege conservenblikken waarin ik allerlei op maat geknipte holle stengels en takjes heb gestopt. Afgelopen voorjaar knipte ik de gesnoeide takken van de vlinderstruik in stukjes en drukte met een kleine ronde vijl het merg weg zodat er een mooie gladde gang ontstond.

Het resultaat: een soepblik strak gevuld met deze takjes wachtend op bewoners. Het bleek een ideale plek voor tronkenbijen.

Tronkenbij, *Heriades truncorum*

Tronkenbijen zijn kleine cilindervormige smalle zwarte bijtjes, 5-9 mm lang met opvallend veel kleine putjes op het lichaam en weinig beharing. Over het achterlijf, aan de randen, lopen smalle witte haar-

bandjes. De vrouwtjes hebben donkergele verzamelhaartjes voor stuifmeelverzamelen op hun buik. De mannetjes lijken veel op de vrouwtjes, maar hebben een sterk gekromd achterlijf en geen buikharen. In Nederland komt maar één soort tronkenbij voor. In de zeelei- en laagveen-gebieden zijn ze zeldzaam. Verder is het een vrij algemeen voorkomende soort.

Stuifmeel van gele composieten

Iedere zomer is het weer een feest om te zien hoe tronkenbijtjes stuifmeel vergaren op voornamelijk gele composieten. Door in een flink tempo met het achterlijf schuddend over de buisbloemen te bewegen, kloppen ze het stuifmeel los. Het is een prachtig gezicht en heel typerend voor de soort. Tronkenbijen zijn regelmatig te vinden op jacobskruiskruid, boerenwormkruid, havikskruid, melkdistel en klein vlooienkruid. In de tuin zie ik ze vooral op zonneogon. Deze voor veel insecten aantrekkelijke tuinplant gedijt goed op de droge, zandige grond

bij ons en bloeit van juli tot oktober.

De hele zomer actief

Tronkenbijen nestelen zowel in nestblokken, vermolmd hout, holle stengels als ook in rieten daken. Ze hebben voorkeur voor holletjes van 3 tot 4 mm doorsnede, maar gebruiken ook wel bredere gangen. In mei komen ze tevoorschijn. Afgelopen jaar namen ze dus meteen het soepblik met de vlinderstruiktakjes in gebruik. Zijn er geen nieuwe nestplaatsen beschikbaar, dan poetsen ze een oude nestgang en gebruiken ze die weer. Een nest bestaat uit een tot tien broedcellen. Naast stuifmeel en een beetje nectar verzamelen tronkenbijen hars om tussenwandjes tussen de broedcellen te maken en om de nestgangen mee af te sluiten. Bij kieren of scheuren worden zelfs de zijwanden met hars bedekt. Voor de nestafsluiting gebruiken ze steentjes vermengd met hars.

Vijanden

Net zoals de meeste solitaire bijen worden tronken-

bijen geparasiteerd door andere insecten. Daardoor zijn inmiddels de kleine knotswespen en de rouwzwever, parasieten van tronkenbijen, ook vaste gasten in het bijenhotel. Zij leggen op slinkse wijze een eitje in de nestgang van de tronkenbij. Er bestaan ook parasiterende solitaire bijen, de zogenaamde koekoeksbijen. Die leggen, net zoals een koekoek dat in een vogelnestje doet, een eitje in de broedcel van een bij. De koekoeksbij van de tronkenbij is de vrij zeldzame gewone tubebij, *Stelis breviuscula*. Die is inmiddels ook gast in de tuin. Verwarrend is dat gewone tubebijen bijzonder veel lijken op tronkenbijen. Ze hebben echter een iets spitzer achterlijf.

Na een drukke zomer waren in september de takjes in het soepblik vrijwel allemaal afgesloten met een mengsel van hars en zandkorrels. Duidelijk het werk van tronkenbijen. Op zonnige dagen ga ik deze zomer weer volop van ze genieten. ●

Mannetje tronkenbij wacht op een vrouwtje.

Vrouwtje tronkenbij met kop buiten het nest.

Het blik met takjes van de vlinderstruik.